

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETVRTI ODJEL

PREDMET LAZAREVIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE

(Aplikacija br. 29422/17)

PRESUDA

Čl. 6. stav 1. (građanski aspekt) • Pravično suđenje • Arbitrarne sudske odluke koje predstavljaju uskraćivanje pravde

STRASBOURG

14.01.2020. godine

Ova presuda će postati konačna pod uslovima iz člana 44. stav 2. Konvencije. U njoj su moguće uredničke izmjene.

U predmetu Lazarević protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasijedajući kao vijeće u slijedećem sastavu:

Branko Lubarda, *predsjednik*,
Faris Vehabović,
Carlo Ranzoni,
Stéphanie Mourou-Vikström,
Georges Ravarani,
Jolien Schukking,
Péter Paczolay, *sudije*,

i Andrea Tamietti, *zamjenik registrara Odjela*,

nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost, dana 17.12.2019.
donosi slijedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je aplikacijom (br. 29422/17) protiv Bosne i Hercegovine koju je Sudu podnio državljanin Bosne i Hercegovine gosp. Slobodan Lazarević („aplikant“) prema članu 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda („Konvencija“), dana 07.04.2017. godine.

2. Aplikanta je zastupala gđa I. Puzić-Obradović, advokat iz Doboja. Vladu Bosne i Hercegovine („vlada“) zastupala je njena zastupnica, gđa B. Skalonjić.

3. Aplikant se žalio na nepravdičnost radno-pravnog spora.

4. Dana 15.12.2017. godine vlada je obaviještena o aplikaciji.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI SLUČAJA**

5. Aplikant je rođen 1960. godine i živi u Doboju.

6. Dana 29.06.2012. godine aplikant je dobio otkaz na radnom mjestu u javnom željezničkom preduzeću „Željeznice Republike Srpske a.d. Doboj“ (u daljem tekstu: „Željeznice RS“), nakon što je odbio zaključiti novi ugovor o radu pod izmijenjenim uslovima.

7. Dana 18.07.2012. godine aplikant je podnio tužbu u parničnom postupku protiv Željeznica RS sa zahtjevom da mu se isplati otpremnina, regres, zimmica i ogrev, topli obrok, te povezani doprinosi za penziono osiguranje.

8. Dana 04.07.2013. godine prvostepeni sud u Doboju priznao je aplikantu pravo na otpremninu, ali je odbio preostali dio njegovog zahtjeva zbog teške finansijske situacije njegovog bivšeg poslodavca.

9. Dana 27.01.2014. godine Okružni sud u Doboju potvrdio je tu odluku.

10. Dana 16.06.2016. godine Vrhovni sud Republike Srpske (u daljem tekstu „Vrhovni sud“) odbacio je reviziju aplikanta kao *ratione valoris* nedopuštenu.

11. Dana 21.07.2016. godine aplikant je podnio apelaciju Ustavnom sudu BiH u kojoj se žalio na nepravdičnost radno-pravnog spora, tvrdeći da su unatoč postojanju jasnih zakonskih odredbi domaći sudovi neosnovano odbili njegov zahtjev. U prilog svojoj tvrdnji on se pozvao na presudu Vrhovnog suda od 18.02.2015. godine (vidi tačku 17. ove presude) i tumačenje Komisije za tumačenje i praćenje primjene Opšteg kolektivnog ugovora od 12.02.2014. godine (vidi tačku 20. ove presude).

12. Dana 26.10.2016. godine Ustavni sud je odbio apelaciju aplikanta kao očigledno neosnovanu u zajedničkoj odluci koja se također odnosila i na četiri druge apelacije o drugim pitanjima.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Relevantno domaće pravo

1. *Zakon o parničnom postupku iz 2003. godine*

13. Član 237. Zakona o parničnom postupku iz 2003. godine, („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09), koji je bio na snazi u relevantnom periodu, glasi:

„(1) Stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu u roku od 30 dana od dana dostave prepisa presude.

(2) Revizija nije dozvoljena ako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi 10.000,00 konvertibilnih maraka.

(3) Izuzetno, Vrhovni sud Republike Srpske može dopustiti reviziju u svim predmetima ako ocijeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima.“

14. Član 264.a Zakona o parničnom postupku iz 2003. godine, koji je uveden izmjenama i dopunama iz 2013. godine („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 61/13), glasi:

„(1) Kada Evropski sud za ljudska prava utvrdi povredu nekog od ljudskih prava, ili osnovne slobode, zagarantovane Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i dodatnih protokola uz Konvenciju, koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, stranka može u roku od 90 dana od dana konačnosti presude Evropskog suda za ljudska prava podnijeti zahtjev sudu koji je sudio u prvom stepenu u postupku u kojem je donesena odluka kojom je povrijeđeno ljudsko pravo ili osnovna sloboda, za izmjenu odluke kojom je to pravo ili osnovna sloboda povrijeđeno.

(2) Postupak iz stava 1. ovog člana sprovodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba o ponavljanju postupka.

(3) U ponovljenom postupku sudovi su dužni da poštuju pravne stavove izražene u konačnoj presudi Evropskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda osnovnog ljudskog prava ili slobode.“

2. Zakon o radu

15. U skladu sa članom 33. Opšteg kolektivnog ugovora („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 40/10), koji je bio na snazi u relevantnom periodu, svaki zaposlenik imao je pravo na topli obrok i regres u iznosu koji se izračunavao u skladu s tom odredbom.

16. Prema članu 57. Opšteg kolektivnog ugovora uspostavljena je zajednička komisija za tumačenje i praćenje primjene toga kolektivnog ugovora i rješavanje spornih pitanja koja se mogu pojaviti u provođenju kolektivnog ugovora.

B. Relevantna domaća praksa

1. Vrhovni sud

17. Vrhovni sud je u odluci broj: 85 0 Pc 034496 14 Rev od 18.02.2015. godine utvrdio da topli obrok i regres predstavljaju prava zagarantovana članom 33. Opšteg kolektivnog ugovora koja su, kao takva, „imperativnog i obligatornog karaktera“, te da ih Željeznice RS moraju isplatiti u cijelosti bez obzira na njihovu finansijsku situaciju.

2. Ustavni sud

18. U odluci br. AP-1886/15 od 21.01.2016. godine Ustavni sud je odbio apelacije Željeznica RS protiv presude Vrhovnog suda od 18.02.2015. godine (vidi tačku 17. ove presude) kao neosnovane. Relevantni dio te odluke glasi:

„35. ... [U]stavni sud napominje da odredbe koje regulišu isplatu potraživanja iz radnog odnosa (topli obrok, regres i troškovi dolaska na posao i odlaska s posla) koje su bile predmet postupaka nisu nejasne i dvosmislene, već upravo suprotno, jasno propisuju da zaposlenici imaju pravo na te naknade, kako su u osporenim presudama zaključili Vrhovni i Okružni sud. Ustavni sud smatra da su Vrhovni sud i Okružni sud u obrazloženjima svih odluka osporenih pojedinačnim apelacijama dali detaljne, jasne i precizne razloge za svoja odlučivanja, pa se ne može zaključiti da je primjena relevantnih zakonskih odredaba u bilo kom dijelu bila proizvoljna. ... Osim toga, u osporenim presudama detaljno su ispitani apelantini navodi o njenoj finansijskoj situaciji, koje ponavlja u apelaciji, i data jasna i argumentovana obrazloženja zašto ti navodi ne mogu dovesti do drugačijeg rješenja konkretne pravne stvari, a data obrazloženja Ustavni sud, u okolnostima konkretnog slučaja, ne smatra proizvoljnim.“

19. Slično tome, u odluci AP-4589/15 od 17.02.2016. godine, Ustavni sud je odbio kao neosnovane ostale apelacije koje su podnijele Željeznice

RS. On se u velikoj mjeri pozvao na obrazloženje svoje odluke od 21.01.2016. godine (vidi tačku 18. ove presude). Relevantni dio glasi:

„42. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3 e) Ustava Bosne i Hercegovine jer je Okružni sud primjenom relevantnih odredaba Zakona o radu i Opšteg kolektivnog ugovora, koje su jasne, dostupne i nedvosmislene, obavezao apelanticu da tužiocima isplati naknade za regres i topli obrok, a u okolnostima konkretnog slučaja ne postoji ni nešto drugo što bi uputilo na zaključak da je primjena materijalnog prava prilikom donošenja osporenih presuda bila proizvoljna...“

3. Komisija za tumačenje i primjenu Opšteg kolektivnog ugovora

20. U domaćem postupku, kao i u postupku pred Sudom, aplikant je također dostavio i tumačenje Komisije za tumačenje i primjenu Opšteg kolektivnog ugovora od 12.02.2014. godine (vidi tačku 16. ove presude), koje u relevantnom dijelu glasi:

„Odredbe člana 33. Opšteg kolektivnog ugovora su imperativne i bezuslovne prirode i poslodavac je dužan da isplaćuje naknade za topli obrok, putne troškove i regres, u iznosima predviđenim Opštim kolektivnim ugovorom.

Predmetne obaveze se moraju ispoštovati bez obzira na materijalnu situaciju društva, to jest, poslodavac se ne može osloboditi svoje obaveze, odnosno plaćanja navedenih naknada, zbog lošeg poslovanja društva.“

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 6. STAV 1. KONVENCIJE

21. Aplikant se žali na nepravičnost radno-pravnog spora. On se pozvao na član 6. stav 1. Konvencije koji u relevantnom dijelu glasi:

„Prilikom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ... svako ima pravo na pravičan... postupak ... pred .. sudom...“

22. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopusštenost

23. Vlada je navela da su zahtjevi koje su odbili domaći sudovi iznosili oko 1.100 eura (EUR), te da aplikant stoga nije pretrpio značajniju štetu.

24. Aplikant se usprotivio navodeći da je penzioner i da odbijeni zahtjev za njega predstavlja veliki finansijski gubitak.

25. Sud napominje da pitanje o tome da li je aplikant pretrpio bilo kakvu značajnu štetu predstavlja glavni element kriterija navedenog u članu 35. tačka 3. (b) Konvencije (vidi *Ionescu protiv Rumunije* (odl.), br. 36659/04, tačka 32., 1.06.2010., i *Korolev protiv Rusije* (odl.), br. 25551/05, ESLJP

2010.). Sud smatra da se odsustvo bilo kakve značajne štete može zasnivati na određenim kriterijima poput finansijskog učinka stvari o kojoj se vodi spor ili važnosti predmeta za aplikanta (vidi *Konstantin Stefanov protiv Bugarske*, br. 35399/05, tačka 44., 27.10.2015.).

26. Vraćajući se predmetnom slučaju, Sud smatra da iznos o kojemu je riječ nije beznačajan, te da je morao imati negativan učinak na ličnu situaciju aplikanta. Stoga se prigovor vlade mora odbiti.

27. Sud primjećuje da aplikacija nije očigledno neosnovana u smislu člana 35. stav 3.(a) Konvencije. Sud dalje primjećuje da ona nije nedopuštena ni po bilo kojem drugom osnovu. Ona se stoga mora proglasiti dopuštenom.

B. Meritum

28. Aplikant je tvrdio da su domaće presude donesene u njegovom slučaju očitno suprotne domaćem zakonu i praksi najviših sudova.

29. Vlada je istakla da Sud nije sud četvrtog stepena. On stoga ne treba dovoditi u pitanje tumačenje domaćeg zakona koje su dali domaći sudovi.

30. Sud se slaže s vladom da njegov zadatak nije da zauzme mjesto domaćih sudova. Prvenstveno je zadatak domaćih vlasti, naročito sudova, da rješavaju probleme tumačenja domaćih zakona (vidi, među mnogim izvorima, *Brualla Gómez de la Torre protiv Španije*, 19.12.1997., tačka 31., *Izveštaji o presudama i odlukama 1997-VIII*). Međutim, Sud može utvrditi povredu člana 6. stav 1. Konvencije ako su utvrđenja domaćeg suda proizvoljna ili očigledno neosnovana, te za posljedicu imaju „uskraćivanje pravde“ (vidi *Moreira Ferreira protiv Portugala (br. 2)* [VV], br. 19867/12, tačke 83.-85., 11.07.2017.).

31. Vraćajući se predmetnom slučaju Sud primjećuje da je član 33. Opšteg kolektivnog ugovora, koji je bio na snazi u predmetno vrijeme, jasno propisivao da svaki uposlenik ima pravo na topli obrok i regres, u iznosima obračunatim u skladu s tom odredbom (vidi tačku 15. ove presude). Zaista, ovo je potvrdio i Vrhovni sud u sličnom predmetu, koji se nakon okončanja žalbenog postupka u predmetnom slučaju pozvao na „imperativan i obavezujući karakter“ ovih potraživanja iz radnog odnosa koja su propisana bez obzira na finansijsku situaciju poslodavca (vidi tačku 17. ove presude). Nakon toga, Ustavni sud je potvrdio obrazloženje Vrhovnog suda, smatrajući da je relevantna odredba o obavezi isplate regresa i toplog obroka jasna, dostupna i nedvosmislena (vidi tačke 18. i 19. ove presude).

32. Međutim, prilikom razmatranja tužbenog zahtjeva aplikanta u radno-pravnom sporu provostepeni sud je zanemario tu odredbu i odbio zahtjev aplikanta, pozivajući se na irelevantan osnov – odnosno, finansijsku situaciju bivšeg poslodavca aplikanta (vidi tačku 8. ove presude). Drugostepeni sud nije ispravio tu grešku već je ponovio obrazloženje prvostepenog suda (vidi tačku 9. ove presude). Sud stoga nalazi da je takvo proizvoljno odlučivanje

prvostepenog suda u Doboju i Okružnog suda u Doboju dovelo do uskraćivanja pravde u aplikantovom slučaju (vidi, *mutatis mutandis*, *Anđelković protiv Srbije*, br. 1401/08, tačka 27., 9.04.2013.).

33. Sud primjećuje da je revizija koju je aplikant izjavio Vrhovnom sudu zbog pitanja primjene materijalnog prava odbačena kao *ratione valoris* nedopuštena, te tako nije razmatrana u meritumu (vidi tačke 10. i 13. ove presude). U vezi s tim Sud ponavlja da primjena zakonskog praga *ratione valoris* za podnošenje revizije Vrhovnom sudu jeste legitimna i opravdana procesna pretpostavka s obzirom na samu suštinu uloge Vrhovnog suda da razmatra samo predmete koji su od naročito značaja (vidi *Zubac protiv Hrvatske* [VV], br. 40160/12, tačka 83., 5.04.2018., s daljnjim referencama).

34. Nadalje, aplikant je u relevantnom periodu imao na raspolaganju pravni lijek protiv osporenih presuda u vidu ustavne apelacije koju je i iskoristio. U svojoj apelaciji, on se žalio da su unatoč jasnoj zakonskoj odredbi domaći sudovi odbili njegov zahtjev pozivajući se na irelevantan osnov, te je uputio na citiranu presudu Vrhovnog suda (vidi tačku 17. ove presude), kao i na tumačenje Komisije za tumčenje i praćenje primjene Opšteg kolektivnog ugovora (vidi tačku 19. ove presude). Međutim, Ustavni sud je po kratkom postupku odbacio apelaciju kao očigledno neosnovanu, unatoč svojoj praksi u vezi s tim u kojoj se ukazuje da sporna odredba, to jest član 33. Opšteg kolektivnog ugovora, „nije nejasna i dvosmislena, nego upravo suprotno tome“ (vidi tačke 18., 19. i 31. ove presude).

35. Navedena razmatranja su dovoljna da Sud može zaključiti da prvostepeni sud u Doboju i Okružni sud u Doboju nisu u aplikantovom slučaju pružili pravično suđenje, te da to nije ispravio ni Ustavni sud. Prema tome, Sud utvrđuje da je došlo do povrede člana 6. stav 1. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

36. Član 41. Konvencije glasi:

„Ukoliko Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili njenih Protokola, te ukoliko zakonodavstvo visoke ugovorne strane o kojoj je riječ omogućuje samo djelomično obeštećenje, Sud će, po potrebi, odrediti pravičnu naknadu oštećenoj strani.“

A. Odšteta

37. Aplikant je potraživao 1.704,39 eura (EUR) na ime materijalne štete za naknade iz radnog odnosa potraživane u domaćem postupku.

38. Vlada je osporila zahtjev aplikanta kao neosnovan.

39. U vezi s tim, Sud primjećuje da prema članu 264.a Zakona o parničnom postupku iz 2003. godine (vidi tačku 14. ove presude), aplikant može podnijeti zahtjev za ponavljanje parničnog postupka u pogledu kojeg

je Sud utvrdio povredu člana 6. stav 1. Konvencije, kao u predmetnom slučaju. Imajući u vidu navedeno, Sud smatra da nema potrebe da aplikantu dosudi bilo koji iznos na ime materijalne štete.

40. Aplikant nije postavio nikakav zahtjev za naknadu na ime nematerijalne štete. Stoga nema potrebe da mu se dosudi bilo koji iznos ni po tom osnovu.

B. Troškovi i izdaci

41. Aplikant također potražuje 1.349,80 eura na ime troškova i izdataka postupka pred domaćim sudovima i pred Sudom. On je dostavio relativno detaljan troškovnik.

42. Vlada smatra da je zahtjev aplikanta nepotkrijepljen.

43. Prema praksi Suda, aplikant ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je pokazano da su oni stvarno nastali, te da su bili neophodni, da su razumnog iznosa i odnose se na postupke povezane sa utvrđenom povredom odredbe Konvencije. Sud zahtijeva račune i fakture po stavkama koji su dovoljno detaljni kako bi mu omogućili da odredi u kojoj mjeri su navedeni zahtjevi ispunjeni (*Maktouf i Damjanović protiv Bosne i Hercegovine* [VV], br. 2312/08 i 34179/08, tačka 94., ESLJP 2013. (izvaci)). U predmetnom slučaju, s obzirom na dokumente koje ima u svom posjedu i navedene kriterije, Sud smatra da je opravdano aplikantu dosuditi traženi iznos.

C. Zatezna kamata

44. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata zasniva na najnižoj kreditnoj stopi Evropske Centralne Banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD JE, JEDNOGLASNO,

1. *Proglasio* aplikaciju dopuštenom;
2. *Utvrдио* da je došlo do povrede člana 6. stav 1. Konvencije;
3. *Utvrдио*
  - (a) da tužena država ima platiti aplikantu 1.349,80 eura (hiljadu i tristo četrdeset devet eura i osamdeset centi) na ime troškova i izdataka postupka u roku od tri mjeseca od datuma kada presuda postane konačna u skladu sa članom 44. stav 2. Konvencije, kao i svaki porez

koji se aplikantu može zaračunati, pretvoreno u valutu tužene države po kursu važećem na dan izmirenja;

- (b) da će se od isteka navedenog roka od tri mjeseca do izmirenja, na navedeni iznos plaćati obična kamata po stopi jednakoj najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke u periodu neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

4. *Odbija* preostali dio zahtjeva aplikanta za pravičnu naknadu.

Sačinjeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanom obliku dana 14.01.2020. godine, u skladu s pravilom 77. stavovi 2. i 3. Pravila Suda.

Andrea Tamietti
zamjenik registrara

Branko Lubarda
predsjednik